

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

“ДАР БОРАИ ФАРҲАНГ”

Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2024. №1-2.моддаи 18, аз
02.01.2025, №2129

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва принципҳои асосии сиёсати давлатиро дар соҳаи фарҳанг танзим менамояд.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- 1) **фарҳанг** – маҷмуи арзишҳои моддию маънавӣ, ки ба рушди маънавӣ, қонеъ гардондани завқу ҳиссиёти зебоипарастии шахс ва ташаккули шахсият равона гардидаанд;
- 2) **фаъолияти эҷодӣ** – намуди фаъолияти фарҳангӣ, ки ба офаридан, ташаккул, таҷдид, тарғибу оммавигардонии арзишҳои фарҳангӣ равона гардидааст;
- 3) **фаъолият дар соҳаи фарҳанг** – фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷоду ташаккул, ҳифз, эҳё ва татбиқи арзишҳои фарҳангӣ нигаронида шудааст;
- 4) **объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ** – объектҳо ё ашёҳои таърихии фарҳанги моддӣ ва маънавӣ, ки аҳамияти таърихӣ, илмӣ ва арзиши умумибашарӣ, умумимиллӣ ё маҳаллӣ доранд;
- 5) **сарватҳои таърихию фарҳангӣ** – арзишҳои маънавӣ ва ашёҳои моддии дорои арзиши миллӣ, таърихӣ, бостоншиносӣ, илмию маърифатӣ, бадеӣ, маънавию ахлоқӣ ва фарҳангӣ, ки арзишҳои умумимиллӣ ва умумибашарӣ ба ҳисоб мераванд;
- 6) **сарватҳои фарҳанги миллӣ** – арзишҳои фарҳангӣ, ки дорои аҳамияти таърихию фарҳангӣ буда, ба Феҳристи ягонаи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ворид карда шудаанд;
- 7) **мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг** – мақоми иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ, ки сиёсати давлатиро дар соҳаи фарҳанг амалӣ намуда, раванди фарҳангиро дар муассисаҳои соҳаи фарҳанг, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон назорат менамояд;
- 8) **иттифоқҳои эҷодӣ** – иттиҳодияи ҷамъиятии кормандони касбии эҷодии як ё якчанд равияҳои фарҳангӣ, ки дар асоси узвият ва ихтиёрӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис меёбанд;
- 9) **мероси таърихию фарҳангӣ** – маҷмуи арзишҳои фарҳангӣ, ки аҳамияти миллӣ, таърихӣ, фарҳангӣ, бадеӣ, илмию маърифатӣ ва маънавию ахлоқӣ дошта, сарвати умумибашарӣ ба ҳисоб мераванд;
- 10) **мероси фарҳанги миллӣ** – маҷмуи арзишҳои фарҳангӣ, ки аз нигоҳи аҳамияти таърихию фарҳангӣ дорои дараҷаи махсуси арзиши миллӣ мебошанд;
- 11) **мероси фарҳанги ғайримоддӣ** – анъанаҳои миллӣ, ҷашну маросим, муҳтавою моҳияти адабиёт ва воситаҳои шифоҳии ифодаи онҳо (забон, фолклор, урфу одат, донишу малака), ки ба ашёву ҳунарҳои бадеии халқӣ ва падидаҳои ба табиат алоқаманд вобастагӣ доранд;
- 12) **муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг** – муассисаҳои таълимӣ, новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ, ки раванди таълиму тарбияро мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ монда, барномаҳои таълимиро дар соҳаи фарҳанг амалӣ менамоянд;
- 13) **муассисаҳои илмӣ – таҳқиқотии соҳаи фарҳанг** – муассисаҳое, ки доир ба рушди самтҳои мухталифи соҳаи фарҳанг корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ва илмӣ–методиро ба анҷом мерасонанд;
- 14) **муассисаҳои концертӣ** – муассисаҳое, ки барои ташкил ва гузаронидани концертҳо, тарғиби мусиқӣ, тарбияи зебоипарастӣ ва чорабиниҳои дигари фарҳангиро оммавӣ масъул мебошанд;

15) **бойгонӣ** - муассиса ё воҳиди сохтори мақомоти давлатӣ, корхона ва ташкилот, ки чамъоварӣ, баҳисобгирӣ, нигоҳдорӣ ва истифодабарии ҳуҷҷатҳои бойгониро ба амал мебарорад;

16) **воситаҳои ахбори омма** – матбуоти даврӣ, агентҳои иттилоотӣ, телевизиону радио, инчунин кинохроникаҳо, сабтҳо ва барномаҳои аудио ва аудиовизуалӣ, ки тавассути интишор, эфир ё кабел мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон паҳн мешаванд;

17) **китобхона** – муассисаи иттилоотӣ, фарҳангӣ ва омӯзишӣ, ки дорои фонди муташаккили адабиёт, ҳуҷҷатҳо ва маводи дигари маънавӣ буда, онҳоро барои истифодаи муваққатӣ ба истифодабарандагон пешниҳод менамояд, инчунин хизматрасониҳои дигари китобдориро ба анҷом мерасонад;

18) **кино** – соҳаи фарҳанг ва санъат, ки маҷмуи фаъолияти касбӣ, эҷодӣ, истеҳсолӣ, илмӣ, техникӣ, таълимӣ ва иттилоотии ба офаринишу истифодаи филмҳо нигаронидашударо дар бар мегирад;

19) **нашриёт** – муассисае, ки маҳсулоти чопиро интишор менамояд, аз ҷумла ҷиҳатҳои ташкилӣ, забонӣ, молиявӣ, техникӣ, технологӣ ва таъминоти дигари интишори онро ба уҳда дорад;

20) **осорхона** – муассисаи ғайритижоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади дарёфт, бақайдгирӣ, гурӯҳбандӣ, барқароркунӣ, нигоҳдорӣ, таҳқиқ ва намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои таърихӣ фарҳангӣ таъсис дода мешавад;

21) **сирк** – муассисае, ки ба санъати намоишӣ, басаҳнагузорӣ ва намоиши қобилияти фавқулодаи инсон, зебогии ҷисм, рамзи часорату шӯроат машғул мебошад;

22) **театр** – муассисае, ки фаъолияти асосии он офаридан ва ба тамошобин ба таври зинда иҷро ва пешниҳод намудани намоишномаҳои театрӣ ва дигар намоишномаҳо мебошад;

23) **телевизион ва радиошунавонӣ** – муассисае, ки паҳши барномаҳо ва ахборро бо истифода аз шабакаҳои кабелӣ, ноқилӣ, моҳворавӣ, бисёрканалаи рақамӣ, компютерӣ, аз ҷумла шабакаи байналмилалӣ ва дигар шабакаҳо ба роҳ мемонад;

24) **корманди соҳаи фарҳанг** – шахрванде, ки дар муассиса ё воҳиди сохтори мақомоти давлатӣ дар эҷод, ташаккул, татбиқ, ҳифз ва рушди арзишҳои фарҳангӣ саҳм гузошта, дар ҳамин соҳа қору фаъолият мекунад;

25) **корманди касбии эҷодӣ** – шахси воқеӣ, ки фаъолияти касбиаш ба эҷод ва ташаккули арзишҳои бадеӣ, таҷдид ё тафсири асарҳои бадеӣ ва санъат равона мегардад;

26) **ҳунарҳои бадеии халқӣ** – яке аз шаклҳои эҷодиёти халқӣ, фаъолият оид ба офаридани маснуоти бадеии таъиноташон манфиатрасон ва ё ороишӣ буда, дар асоси эҷодкунии инфиродӣ ва дастҷамъона рушд додани анъанаҳои мероси санъати халқӣ дар маҳалли муайян дар раванди меҳнати эҷодкоронаи дастӣ ва ё механиконидашудаи устоҳои ҳунарҳои бадеии халқӣ амалӣ гардонда мешаванд;

27) **чорабиниҳои намоиши фарҳангию оммавӣ** – чорабиниҳое, ки бахшида ба таҷлили ҷашну тантанаҳо, санаҳои таърихӣ, рӯзҳои фарҳангӣ, фестивалҳо, намоишҳо, озмунҳо ва ҷовидон гардонидани хотираи арбобони шинохтаи сиёсӣ давлатӣ, фарҳангию илмӣ ва ҷамъиятӣ дар сатҳи маҳал, минтақа, вилоят, ҷумҳурӣ ва байналмилалӣ баргузор карда мешаванд.

Моддаи 2. Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фарҳанг

Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фарҳанг ба -Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Доираи амали Қонуни мазкур

Қонуни мазкур фаъолият дар соҳаи фарҳангро дар самтҳои зерин танзим менамояд:

- 1) кашф, ҳифз, тармим ва истифодаи ёдгориҳои таърихӣ фарҳангӣ;
- 2) адабиёти бадеӣ, кинематография, санъати сахнавӣ, рақсӣ, мусиқӣ, тасвирӣ, суратгирӣ ва дигар намуду навъҳои (жанрҳои) санъат;

- 3) касбу ҳунари бадеии халқӣ, намудҳои фарҳанги халқӣ, забонҳо, лаҳҷаҳо, эҷодиёти шифоии халқ (фолклор), анъанаву маросим, номи мавзӯҳои таърихӣ;
- 4) эҷодиёти бадеии ҳаваскорон;
- 5) кори осорхона, ҷамъоварӣ ва гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихӣ фарҳангӣ;
- 6) таъбу нашри китоб, ҷаъолияти китобдорӣ ва ҷаъолияти дигари фарҳангӣ, ки ба эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин ҷаъолияти муассисаҳои бойгонӣ;
- 7) телевизион, радио ва дигар воситаҳои намоишу шунавонидан дар мавриди офаридан ва густариши сарватҳои фарҳангӣ;
- 8) тарбияи зебоипарастӣ (эстетикӣ), маълумоти бадеӣ, ҷаъолияти омӯзгорӣ дар ин соҳа;
- 9) таҳқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг;
- 10) табодули байналмилалӣ дар соҳаи фарҳанг;
- 11) истеҳсоли мавод, таҷҳизот ва воситаҳои дигари марбут ба нигоҳ доштан, офаридан, интишор ва азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ;
- 12) ҷаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва аз худ карда мешаванд.

Моддаи 4. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

1. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.
2. Давлат бо мақсади рушди соҳаи фарҳанг ҳамоҳангсозии -ҷаъолияти вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро таъмин менамояд.

Моддаи 5. Принсипҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

Сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг аз принсипҳои зерин иборат аст:

- 1) иштироки озодонаи шаҳрвандон дар ҳаёти фарҳангии ҷомеа;
- 2) кафолати қонбандии талаботи фарҳангии шаҳрвандон ва таъмини ҳимояи ҳуқуқи онҳо дар соҳаи фарҳанг;
- 3) дастгирии шахсиятҳои боистеъдод дар соҳаи фарҳанг;
- 4) эҳтиром, риояи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд;
- 5) дастгирии давлатии соҳаи фарҳанг, ҳифз, рушд ва нигоҳдории мероси таърихӣ фарҳангии миллати тоҷик ва дигар халқу ақаллиятҳои миллие, ки дар ҳудуди Тоҷикистон зиндагӣ мекунанд;
- 6) мусоидат ба рушди хусусиятҳои умумимиллӣ, илмӣ, дунявӣ ва башардӯстонаи фарҳанг;
- 7) дастрасии шаҳрвандон ба арзишҳо ва сарватҳои фарҳангӣ;
- 8) таъмини ҷаъолияти озоди эҷодӣ, баробарҳуқуқии шаҳрвандон дар самти эҷод, истифода, интишори арзишҳо ва сарватҳои фарҳангӣ;
- 9) ташаккул ва рушди эҷодиёти шифоии халқ (фолклор), анъана, ҷашну маросимҳо;
- 10) таъмини ҳамгироии фарҳанги халқи тоҷик бо фазои фарҳангии ҷаҳонӣ, пешниҳоди кафолатҳои ҳуқуқӣ бо мақсади нигоҳдории мероси таърихӣ халқи тоҷик, ҷамъиятҳои этникӣ, рушд ва таҷдиди иқтисодии эҷодии ҷомеа;
- 11) эҳё ва ҳифзи намунаҳои фарҳанги халқӣ ва ҳунариҳои бадеии халқӣ;
- 12) таъмини ҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии соҳаи фарҳанг;
- 13) ҳифзи ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои дигари ба пешбурди ҷаъолият дар соҳаи фарҳанг алоқаманд;
- 14) пешгирӣ ва бартараф намудани тамоилҳои инҳисорӣ дар самтҳои ҷаъолият дар соҳаи фарҳанг;
- 15) дастгирии давлатии иттифокҳои эҷодӣ, иттиҳодияҳои -ҷамъиятӣ ва дигар ташкилотҳои эҷодӣ дар татбиқи ҷаъолият дар соҳаи фарҳанг.

Моддаи 6. Ҳуқуқи шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг

1. Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон қатъи назар аз миллат, наҷод, ҷинс, забон, таҳсилот, эътиқоди динӣ, вазъи иҷтимоӣ, молу мулк ва хусусияти касбу кор ҳуқуқдоранд:

1) мутобиқ ба қобилият ба ҳамаи намудҳои ғабӯлияти эҷодӣ, тавассути интиҳоби мустақилонаи соҳаҳои шаклҳои татбиқи он, гирифтани таҳсилоти босифат, тақмили истеъдод, маҳорат ва малака машғул шаванд;

2) ғабӯлияти эҷодии худро дар асосҳои касбӣ ва ғайрикасбӣ (ҳаваскорӣ) амалӣ намоянд;

3) новобаста аз ғабӯлияти касбӣ ва ғайрикасбӣ (ҳаваскорӣ) эҷодӣ аз ҳуқуқ ба моликияти зеҳнӣ, озодии истифодабарии маҳсули меҳнати худ аз дастгирии давлатӣ истифода намоянд;

4) намоиш ва фурӯши маҳсули ғабӯлияти эҷодии худро дар дохил ва хориҷи мамлакат мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил намоянд;

5) сарватҳои таърихиву фарҳангӣ, китобхонаҳо, осорхонаҳои бойгонии давлатиро озодона истифода намоянд;

6) молики молу мулки дорои аҳамияти таърихиву фарҳангӣ, биноҳо, муассисаҳо, корхонаҳо ва объектҳои дигари таърихиву фарҳангӣ бошанд;

7) мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои рушди соҳаи фарҳанг ташкилот, муассисаҳои корхона, иттифокҳои эҷодӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва иттиҳодияҳои дигар таъсис диҳанд ва вазифаи миёнаравиро дар соҳа амалӣ намоянд;

8) аз имкониятҳои дигар дар соҳаи фарҳанг мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода намоянд.

2. Ҳуқуқи дастрасии шаҳрвандон ба арзишҳои фарҳангӣ таъмин карда мешавад, агар бо тартиби пешбининамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дастрасии махсус ба объектҳои муайяни мероси фарҳанги миллии маҳдуд нагардида бошад.

Моддаи 7. Уҳдадорӣҳои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг

Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон уҳдадоранд:

1) нисбат ба мерос, сарватҳои таърихиву фарҳангӣ ва ҳифзу нигоҳдории онҳо бомасъулият буда, муносибати ғамخورона зоҳир намоянд;

2) фарҳанги миллии, забони давлатӣ, урфу одат, ҷашну маросимҳои халқи тоҷик, гурӯҳҳои этникии ва забонҳои дигарро эҳтиром намоянд;

3) ба кирдорҳои зиддиҳуқуқӣ, ки боиси вайрон гардидани тартиботи ҷамъиятӣ мегарданд, роҳ надода, тартиботи ҷамъиятӣ ва қоидаҳои муқаррарнамударо дар ҷойҳои гузаронидани ҷорабиниҳои намоишии фарҳангӣ ва ҷорабиниҳои дигари оммавӣ риоя намоянд;

4) ба ҷойҳои гузарондани ҷорабиниҳои намоишии оммавӣ маводҳои саҳттаъсири мадҳушкунанда ва моддаҳои дигар, ки истифодаи онҳо метавонад ба ҳаёт ва саломатии одамон зарар расонад ва ё хавфнок бошад, бо ҳуд наоранд;

5) ба саҳна, майдон, тахтасуфа, ҷуқурии оркестр, инчунин макони ҷойгиршавии тамошобинон ҳангоми гузарондани ҷорабиниҳои намоишии оммавӣ ҳар гуна ашӯи ба ҳаёт ва саломатии инсон хавфнокро напартоянд;

6) ба истифодаи шиору овезаҳо, рамзҳо ва ашӯҳои аёнӣ дигар, ки ба барангехтани низоъҳои иҷтимоӣ, наҷодӣ, миллии, динӣ, маҳалгарой ва авлодӣ равона гардидаанд, инчунин ҳуқуқи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро ҳангоми гузарондани ҷорабиниҳои намоишии оммавӣ поймол мекунанд, роҳ надиханд.

Моддаи 8. Кафолати давлатии шаҳрвандон дар соҳаи фарҳанг

1. Ба шаҳрвандон ҳуқуқи ғабӯлият намудан дар соҳаи фарҳанг тавассути фароҳам овардани имконияти баробари иштирок дар ҳаёти фарҳангии ҷомеа, дастрасӣ ба арзишҳои фарҳангӣ, гирифтани таҳсилоти босифати таҳассусӣ, тақмили истеъдод, маҳорат, малака ва қобилияти худ кафолат дода мешавад.

2. Мақомоти давлатӣ барои тарғиби мероси фарҳанги миллии тавассути воситаҳои ахбори омма ва муассисаҳои фарҳангӣ мусоидат намуда, барои таъмини хизматрасонӣ ба шахсони дорои имкониятҳои маҳдуд зимни дастрасӣ ба истифодаи ҷорабиниҳои фарҳангӣ мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тадбирҳо меандешанд.

БОБИ 2.

САЛОҲИЯТ ВА ВАКОЛАТҲОИ МАҚОМОТИ ҲОКИМИЯТИ ДАВЛАТӢ ДАР СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 9. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг

Ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг мансубанд:

- 1) пешбурди сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;
- 2) тасдиқ намудани дурнамо, концепсия, стратегия ва барномаҳои давлатии рушди соҳаи фарҳанг;
- 3) муайян намудани тартиби тағйири ҷой, нусхабардорӣ намудан ва таъмири объектҳои дорои арзиши махсуси таърихӣ ва фарҳангӣ;
- 4) тасдиқ намудани феҳристҳои ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;
- 5) таъсис, азнавташкिल्диҳӣ ва барҳамдиҳии муассисаҳои давлатии сатҳи ҷумҳуриявӣ соҳаи фарҳанг;
- 6) муайян намудани меъёрҳои ҳадди ақали маблағгузори соҳаи фарҳанг, тартиби маблағгузори муассисаҳои давлатии соҳаи фарҳанг;
- 7) тасдиқ намудани тартиб ва шартҳои ба муассисаҳои давлатии соҳаи фарҳанг ва дастаҳои алоҳидаи касбии бадеию эҷодӣ додани мақоми «ҷумҳуриявӣ», «миллӣ» ва «академӣ»;
- 8) муайян намудани андозаи музди меҳнат, маоши вазифавӣ, меъёрҳо ва тартиби пешниҳоди имтиёзҳо, грантҳо, ҷоизаҳо ва стипендияҳо барои кормандони муассисаҳои соҳаи фарҳанг;
- 9) ташкил ва татбиқи таҳқиқоти бунёдӣ ва амалии илмӣ дар соҳаи фарҳанг, расонидани ёри методӣ барои пешбурди фаъолият дар соҳаи фарҳанг барои муассисаҳои фарҳангӣ ва дигар субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ;
- 10) таъмини рушди фарҳанг дар муҳити ҳаёти деҳот, аз ҷумла тавассути ҷойгиркунонии самараноки муассисаҳои фарҳангӣ;
- 11) ҳавасмандгардонии субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ, ки дар инкишоф ва паҳнсозии арзишҳои фарҳангӣ, тарбияи мутахассисон саҳм мегузоранд;
- 12) мусоидат ба рушди ҳамкориҳои байналмилалӣ фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 13) ташаккул ва инкишофи муҳити рақобатпазир дар соҳаи фаъолияти эҷодӣ;
- 14) ташкили воситаҳои ахбори омма, ки ба тарғибу оммавигардонии дастовардҳои соҳаи фарҳанг ва тарбияи завқи зебоипарастии ҷомеа равона гардидаанд;
- 15) танзими аз ҳудуди ҷумҳурӣ берун баровардан ва ба ҳудуди он воридсозии арзишҳо ва сарватҳои таърихию фарҳангӣ дар асоси талаботи қонунгузори амалкунанда;
- 16) тарбия ва бозомӯзии мутахассисони соҳаи фарҳанг вобаста ба талаботи соҳа дар дохил ва хориҷи мамлакат;
- 17) тасдиқ намудани низомномаҳои намунавӣ муассисаҳои соҳаи фарҳанг;
- 18) тасдиқ намудани қоидаҳои гузаронидани аттестатсияи кормандони соҳаи фарҳанг;
- 19) тасдиқ намудани қоидаҳои аз аккредитатсияи давлатӣ гузаронидани муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг;
- 20) тасдиқ намудани низомномаи намунавӣ комиссия оид ба муваққатан аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон берун баровардани сарватҳои таърихию фарҳангӣ;
- 21) амалӣ намудани салоҳияти дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Моддаи 10. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

Ба ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг дохил мешаванд:

- 1) иштирок дар татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;
- 2) таҳияи пешниҳодҳо ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳифзи мероси моддӣ ва ғайримоддӣ фарҳангӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 3) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани дурнамо, концепсия, стратегия ва барномаҳои давлатии рушди соҳаи фарҳанг;
- 4) амалӣ намудани барномаҳои давлатии рушди соҳаи фарҳанг;
- 5) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани феҳристҳои ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;

6) дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор намудани чорабиниҳо вобаста ба ҳифз, баҳисобгирӣ, консерватсия, азнавбарқароркунӣ ва истифодаи мақсадноки сарватҳои таърихӣ фарҳангӣ, инчунин ҷовидон гардондани хотираи ходимони намоёни давлатӣ ва ҷамъиятӣ;

7) муайян ва тасдиқ намудани тартиби ягонаи ҷамъовари маълумоти омории соҳаи фарҳанг;

8) муайян намудани қоидаҳои баҳисобгирии гурӯҳҳои ҳунари, ансамблҳо, ҳунармандони алоҳида, продюсерон, марказҳои продюсерӣ эҷодӣ;

9) дастгирӣ ва ҳамоҳанг намудани фаъолияти муассисаҳои давлатии дорои аҳамияти ҷумҳуриявӣ дар соҳаи фарҳанг оид ба рушди осорхона, фаъолияти китобдорӣ, мусиқӣ, санъати театрӣ, кинематография ва ҳунарҳои бадеии халқӣ;

10) таҳия ва тасдиқ намудани низоми ҳавасмандгардонӣ дар соҳаи фарҳанг;

11) тасдиқ намудани қоидаҳои тартиби мониторинг, баҳодихии фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

12) тасдиқ намудани тартиби ҷобачогузори мутахассисони ҷавоне, ки муассисаҳои таълимии таҳсилоти касбии соҳаи фарҳангро хатм менамоянд;

13) тасдиқ намудани қоидаҳои ташкил ва баргузори фаъолияти сафарҳои ҳунари;

14) бақайдгирии давлатӣ ва муайян кардани тартиби истифодаи мероси фарҳанги миллии дар хориҷи кишвар ҷойдошта, тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон;

15) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани тартиби ба китобхонаҳои вилоятӣ, ноҳиявӣ ва шаҳрӣ додани мақоми «марказӣ»;

16) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани низомномаҳои намунавии муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

17) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани қоидаҳои гузарондани аттестатсияи кормандони соҳаи фарҳанг;

18) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани қоидаҳои аз аккредитатсияи давлатӣ гузаронидани муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг;

19) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани низомномаи намунавии комиссия оид ба муваққатан аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон берун баровардани сарватҳои таърихӣ фарҳангӣ;

20) аттестатсияи кормандони соҳаи фарҳанг, баҳогузори маҷмӯӣ ба фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

21) тасдиқ намудани тартиби ташаккулдиҳӣ ва нигоҳдории фонди осорхонавии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

22) таъсис додани шуроҳои соҳавии бадеӣ-экспертӣ ва тасдиқ намудани низомномаи онҳо;

23) амалӣ намудани маҷмуи чорабиниҳо оид ба ҷустуҷӯ ва дастгирӣ намудани ҷавонони болаёқат ва дастаҳои ҳаваскорӣ ва худфаъолияти фарҳангӣ;

24) ҳамоҳанг ва амалӣ сохтани сиёсати репертуарӣ дар самти санъати мусиқӣ, театрӣ ва дигар соҳаҳои фарҳанг;

25) таҳия ва дар мувофиқа бо мақомоти дахлдори давлатӣ тасдиқ намудани қоидаҳои хизматрасонии пулакӣ оид ба пешниҳоди (фурӯши) мол, қор ва хизматрасонӣ аз ҷониби муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

26) пешниҳоди дархостҳо ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба дохил намудани ҷузъҳои мероси фарҳанги ғайримоддӣ халқи тоҷик ба рӯйхати мероси умумиҷаҳонии фарҳангии ЮНЕСКО, ки ба ҳифзи фаври ниёз доранд;

27) ҳамоҳангсозии фаъолияти байнисоҳавии илмӣ ва илмию техникӣ бо мақсади амалӣ намудани консепсияҳо, барномаҳо, лоиҳаҳои илмӣ, инноватсионӣ, технологию коммуникатсионӣ;

28) ба роҳ мондани ҳамкорӣ ва робита бо давлатҳои хориҷӣ ва ташкилотҳои байналмилалӣ дар соҳаи фарҳанг;

29) амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудааст.

Моддаи 11. Ваколатҳои вазорату идораҳои, ки дар сохтори худ муассисаи фарҳангӣ доранд

Ба ваколатҳои вазорату идораҳои дигари Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар сохтори худ муассисаи фарҳангӣ доранд, дохил мешаванд:

- 1) дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг тасдиқ намудани оинномаи муассисаи соҳаи фарҳанги тобеиятдошта;
- 2) тасдиқ намудани барномаҳо оид ба рушди муассисаҳои соҳаи фарҳанги тобеиятдошта;
- 3) ҳамоҳангсозии кори муассисаи соҳаи фарҳанг, новобаста ба тобеияти идоравӣ, дар ташкили фаъолият дар соҳаи фарҳанг;
- 4) ба роҳ мондани тартиби такмили ихтисос ва аз аттестатсияи давлатӣ гузаштани кормандони муассисаҳои фарҳангии тобеи худ бо иштироки намояндаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;
- 5) андешидани чораҳо барои тайёр кардани мутахассисони соҳаи фарҳанг;
- 6) муҳайё намудани шароит барои барқарорсозии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- 7) ба роҳ мондани озмуни фармоишҳои эҷодӣ ва фарҳангӣ, тибқи тартиби муқарраршуда;
- 8) амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Моддаи 12. Ваколатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

Ба ваколатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг дохил мешаванд:

- 1) дастгирии муассисаҳои маҳаллии соҳаи фарҳанг;
- 2) таҳия, тасдиқ ва татбиқи барномаҳои мақсадноки маҳаллӣ оид ба рушди соҳаи фарҳанг;
- 3) пешниҳод намудани таклифҳо ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг барои ба Феҳристи ягонаи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ворид намудани ёдгориҳои дорой аҳаммияти таърихию фарҳангӣ;
- 4) баҳисобгирӣ, ҳифз, консерватсия, азнавбарқароркунӣ, истифода бурдани сарватҳои таърихию фарҳангии минтақа ва шаҳру ноҳия;
- 5) ҷовидон гардондани хотираи ходимони намоёни кишвар дар соҳаи фарҳанг;
- 6) амалӣ намудани мачмуи чорабиниҳо оид ба ҷустуҷӯ ва дастгирии ҷавонони лаёқатманд ва дастаҳои эҷодию ҳунарий;
- 7) риоя намудани тарзи махсуси нигоҳдории объектҳо ва сарватҳои миллии фарҳангӣ;
- 8) ҷалб намудани иттифоқҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар корҳои тарғиботӣ оид ба ҳифз, нигоҳдорӣ ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- 9) таъсис додани фонди рушди фарҳанг дар маҳал;
- 10) амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Моддаи 13. Ваколатҳои мақомоти маҳаллии идоракунӣ дар соҳаи фарҳанг

Ба ваколатҳои мақомоти маҳаллии идоракунӣ дар соҳаи фарҳанг дохил мешаванд:

- 1) ҳамоҳангсозии фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг, ки аз бучети маҳаллӣ маблағгузорӣ мешаванд;
- 2) пешбурди ҳисоботи оморӣ ва пешниҳоди онҳо ба мақомоти болоӣ;
- 3) таъин ва озод намудани роҳбарони муассисаҳои соҳаи фарҳанг, ки аз бучети маҳаллӣ маблағгузорӣ мешаванд, мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 4) ташкили такмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи фарҳанг тавассути шабакаи кабинетҳои методӣ;
- 5) амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Моддаи 14. Ваколатҳои мақомоти худидоракунии шаҳрак ва дехот дар соҳаи фарҳанг

Мақомоти худидоракунии шаҳрак ва дехот дар доираи фаъолияти худ ваколатҳои зеринро доро мебошанд:

- 1) муассисаҳои маҳаллии соҳаи фарҳангро дастгирӣ менамоянд;

2) барои беҳтар намудани раванди кори муассисаҳои фарҳангӣ ва шароити моддию маишӣ кормандони соҳаи фарҳанг мусоидат менамоянд;

3) барои беҳтар шудани шароити иҷтимоии кормандони соҳаи фарҳанг чораҳо меандешанд;

4) амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

БОБИ 3.

ҲУҚУҚУ УҲДАДОРИҲОИ КОРМАНДОНИ СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 15. Ҳуқуқу уҳдадориҳои кормандони соҳаи фарҳанг

1. Кормандони соҳаи фарҳанг ҳуқуқ доранд:

1) бо мақсади амалисозии фаъолияти эҷодӣ аз хизматрасонии муассисаҳои соҳаи фарҳанг истифода баранд;

2) шахсони дигарро ба фаъолияти худ ҷалб кунанд;

3) ба иттифокҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ тибқи завқи эҷодӣ ва касбӣ дохил шаванд;

4) дар соҳаи эҷодиёти бадеии халқӣ фаъолият намуда, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон махфияти касбиашонро ҳифз ва натиҷаи меҳнаташонро озодона ихтиёрдорӣ намоянд;

5) бо мақсади амалисозии фаъолияти касбӣ бо шароити мусоид таъмин карда шаванд;

6) ташаббус ва таҷрибаи пешқадами худро дар амал татбиқ намоянд;

7) шаклу усулҳои самарабахши фарҳангиро интиҳоб ва татбиқ намоянд;

8) барои такмили маҳорати касбӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рухсатии эҷодӣ истифода намоянд.

2. Кормандони соҳаи фарҳанг уҳдадоранд:

1) низомнома, оиннома, қоидаҳои тартиботи дохилии муассисаҳои соҳаи фарҳанг ва дигар санадҳои меъриии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро риоя намоянд;

2) маълумотро вобаста ба фаъолияти эҷодӣ, ки фош ё гум кардани он ба манфиати касбии онҳо зарар мерасонад, ҳифз намоянд;

3) шаъну шарафи касбии худро ҳифз намоянд;

4) сатҳи дониш, ҷаҳонбинӣ, маҳорат ва малакаи касбии худро такмил диҳанд;

5) фаъолияти касбӣ, такмили ихтисос ва бозомӯзии худро таҳким бахшанд;

6) барои такмил ва рушди маҳорати касбии худ шароит муҳайё намоянд;

7) метавонанд дорои ҳуқуқу уҳдадориҳои дигари пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон бошанд.

Моддаи 16. Имтиёзҳои кормандони соҳаи фарҳанг

1. Давлат барои корманди соҳаи фарҳанг шароити мусоид муҳайё намуда, ба онҳо имтиёзҳоро кафолат медиҳад. Кормандони соҳаи фарҳанг дорои чунин имтиёзҳо мебошанд:

1) барои меҳнати шоиста ва дастовардҳо дар фаъолияти касбӣ бо мукофотҳои давлатӣ, соҳавӣ ва намудҳои дигари ҳавасмандгардонӣ сарфароз гардонда шаванд;

2) ба рухсатии эҷодӣ бо нигоҳ доштан ва бе нигоҳ доштани музди меҳнат, рухсатии меҳнати асосии ҳарсолаи пардохтшаванда, тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, бароянд;

3) тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон аз роҳатҳои муассисаҳои таълимӣ истироҳатӣ истифода намоянд;

4) хонаи истиқоматиашонро, ки дар фонди давлатӣ ё ҷамъиятии манзил қарор дорад, дар сурати доштани собиқаи кории на камтар аз 15 сол дар соҳа, тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, хусусӣ намоянд;

5) имтиёзҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

2. Ба кормандони муассисаҳои таълимӣ соҳаи фарҳанг имтиёзҳои ба кормандони соҳаи маориф баробаркардашуда дода мешаванд.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, корхонаҳо ва муассисаҳо метавонанд аз ҳисоби захираҳои дохилии худ барои кормандони соҳаи фарҳанг имтиёзҳои иловагиро, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, муайян намоянд.

4. Кормандони муассисаҳои ғайридавлатӣ дар соҳаи фарҳанг аз имтиёзҳои, ки барои кормандони муассисаҳои давлатӣ дар соҳаи фарҳанг пешбинӣ шудаанд, ҳуқуқи баробар истифода бурданро доранд.

БОБИ 4.

ФАЪОЛИЯТ ДАР СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 17. Фаъолият дар соҳаи фарҳанг

Фаъолият дар соҳаи фарҳанг тавассути эҷод, таблиғ, паҳн намудан, истифода ва ҳифзи сарватҳои таърихӣ фарҳангӣ аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, аз ҷумла онҳое, ки фаъолияти эҳсонкориро амалӣ менамоянд, ба воситаи муассисаҳои фарҳангӣ ва муассисаҳои дигари дахлдор анҷом дода мешавад.

Моддаи 18. Субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ

Субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ фаъолияти худро дар шакли дастаҷамъӣ ё инфиродӣ, давлатӣ, ғайридавлатӣ ва муштарак амалӣ менамоянд. Субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ инҳо мебошанд:

- 1) ташкилотҳои давлатӣ ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;
- 2) шаҳрвандон, аз ҷумла кормандони соҳаи фарҳанг, кормандони эҷодӣ, эҳсонкорон, соҳибкорон;
- 3) муассисаҳои фарҳангӣ, аз ҷумла муассисаҳои таълимӣ, илмӣ ва дигар муассисаҳои ташкилотҳои пешбаранда ва татбиқкунандаи фаъолият дар соҳаи фарҳанг;
- 4) дастаҳои ҳунарий, ки дорои мақоми шахси ҳуқуқӣ намебошанд;
- 5) иттифокҳои эҷодӣ ва дигар иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи фарҳанг;
- 6) ташкилотҳои байналмилалӣ ва байнидавлатӣ, мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 7) дигар шахсони ҳуқуқие, ки ба ҳифз, инкишоф ва паҳнсозии осори фарҳангӣ машғуланд.

Моддаи 19. Фаъолияти муассисаҳои фарҳангӣ

1. Барои татбиқи фаъолият дар соҳаи фарҳанг муассисаҳои фарҳангӣ таъсис дода мешаванд. Вазифаи асосии муассисаҳои фарҳангӣ фароғатӣ - қонунгардонидани талаботи маънавӣ ва ахлоқии ҷомеа мебошад.

2. Фаъолияти муассисаҳои фарҳангӣ фароғатӣ ба самтҳои зерин равона карда мешавад:

- 1) нигоҳдорӣ ва таблиғи санъати халқӣ, анъанаҳои маросимҳои этникии фарҳангӣ, мутобиқгардонии онҳо ба шароити муосири таърихӣ ва иҷтимоӣ иқтисодӣ;
- 2) ташкил намудани ҷашнҳо, концертҳо, муаррифиҳо, фестивалҳои озмунҳо, намоиши амалии санъати мусиқӣ ва тасвирӣ;
- 3) тарғиб намудани дастаҳои ҳунарий, падидаҳои нав ба воситаи иштирок дар ҷашнҳо, озмунҳои фестивалҳои байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ, вилоятӣ ва минтақавӣ.

Моддаи 20. Мақоми муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг оинномаи онҳо танзим намуда, тартиби таҳия ва татбиқи онро қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

2. Низомномаи намунавии муассисаҳои соҳаи фарҳанг аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешавад.

3. Ба муассисаҳои соҳаи фарҳанг, дастаҳои касбии бадеӣ ва эҷодӣ, ки фаъолияти онҳо дар соҳаи фарҳанг дорои аҳаммияти махсуси давлатӣ ва ҷамъиятӣ мебошад, мумкин аст мақоми «миллӣ» дода шавад. Мақоми «миллӣ» бо пешниҳоди мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешавад.

4. Ба муассисаҳои соҳаи фарҳанг, дастаҳои касбии бадеӣ ва эҷодӣ, ки фаъолияти онҳо дар соҳаи фарҳанг назаррас мебошад, барои саҳми намоён дар ташаккул, рушд ва таблиғи фарҳангу санъати миллӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мақоми «академӣ» дода мешавад.

5. Низомномаҳои намунавии муассисаҳои соҳаи фарҳанг, ки дорои мақоми «ҷумҳуриявӣ», «миллӣ» ва «академӣ» мебошанд, аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг таҳия ва аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

6. Ба китобхонаҳои вилоятӣ, шаҳрӣ ва ноҳиявӣ, ки ба ташаккул, нигоҳдорӣ ва ба истифода додани маҷмуаҳои универсалии ҳуҷҷатҳо, ташкил намудани истифодаи муштарак захираҳои китобхонаҳо машғуланд ва ба китобхонаҳои дигари тобеашон ёрии методӣ мерасонанд, аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии дахлдор бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг мақоми «марказӣ» дода мешавад.

Моддаи 21. Муассисаҳо, корхонаҳо ва ташкилотҳои соҳаи фарҳанг

1. Ба муассисаҳо, корхонаҳо ва ташкилотҳои соҳаи фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил мешаванд:

- 1) муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг;
- 2) муассисаҳои илмӣ-таҳқиқотӣ;
- 3) китобхонаҳо;
- 4) осорхонаҳо;
- 5) хона-музейҳо;
- 6) қасрҳои (қоҳҳои) фарҳанг;
- 7) хонаҳои фарҳанг;
- 8) фарҳангсаройҳо (клубҳо);
- 9) марказҳои фарҳангӣ фароғатӣ;
- 10) боғҳои фарҳангӣ фароғатӣ;
- 11) театрҳо (қасбӣ, халқӣ);
- 12) филармонияҳо (давлатӣ, мардумӣ);
- 13) сирк;
- 14) мамнӯъгоҳҳо;
- 15) осорхона-мамнӯъгоҳҳо;
- 16) муассисаҳои таъбу нашр;
- 17) воситаҳои ахбори омма;
- 18) амфитеатрҳо;
- 19) оркестрҳо;
- 20) ансамблҳо;
- 21) гурӯҳҳои эҷодӣ;
- 22) бойгонӣҳо;
- 23) кинотеатрҳо;
- 24) хонаҳои кино;
- 25) киносалонҳо;
- 26) толори намоишгоҳҳо;
- 27) марказҳои дизайнерӣ;
- 28) муассисаҳои таҳқиқотӣ ва тармимӣ;
- 29) минтақаҳои фарҳангии таърихӣ;
- 30) марказҳои ҳунарҳои бадеии халқӣ;
- 31) марказҳои миллии фарҳангӣ;
- 32) студияҳо;
- 33) галереяҳои санъати тасвирӣ;
- 34) устохонаҳои эҷодӣ;
- 35) устохонаҳои тармими асбобу иншооти таърихию фарҳангӣ.

2. Муассисаҳо, корхонаҳо ва ташкилотҳои соҳаи фарҳанг танҳо дар сурати мавҷуд будани заминаи моддию техникаӣ мутобиқ ба меъёрҳои хизматрасони фарҳангии аҳоли таъсис дода мешаванд.

Моддаи 22. Тартиби таъсис ва барҳамдиҳии муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис ва барҳам дода шуда, дар ин раванд бояд асосҳои зерин ба инобат гирифта шаванд:

1) намудҳои муассисаҳои соҳаи фарҳанг дар асоси мансубияташон ба сохторҳои низоми фарҳанг муайян карда мешавад;

2) муассисаҳои давлатӣ ва ғайридавлатӣ дар соҳаи фарҳанг, ки мақоми маҳаллӣ доранд, дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг таъсис дода шуда, мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон аз қайди давлатӣ мегузаранд;

3) барҳамдиҳии муассисаҳои давлатӣ дар соҳаи фарҳанг танҳо бо розигии мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг амалӣ карда мешавад.

2. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг аз рӯи шакли ташкилбӣ ва моликияташон метавонанд давлатӣ, хусусӣ, муштарак ва аз рӯи мақсади фаъолиятшон тичоратӣ ва ғайритичоратӣ бошанд.

Моддаи 23. Муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг

1. Муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон раванди таълиму тарбияро дар соҳаи фарҳанг ба роҳ монда, барномаҳои таълимиро дар соҳаи мазкур амалӣ менамоянд.

2. Муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг метавонанд ба сафи донишҷӯён довталабонеро қабул намоянд, ки дар соҳаи фарҳангу ҳунар истеъдоди нодиру қобилияти фавқулода доранд, ё худ ғолиби озмунҳои ҷумҳуриявӣ мебошанд.

Моддаи 24. Муассисаҳои илмӣ-таҳқиқотии соҳаи фарҳанг

1. Муассисаҳои илмӣ-таҳқиқотии соҳаи фарҳанг дар асоси барномаю лоиҳаҳо самтҳои гуногуни фарҳанги миллӣ ва фарҳанги ақаллиятҳои миллию этникии сокини Ҷумҳурии Тоҷикистонро мавриди омӯзиш ва таҳқиқоти илмӣ қарор медиҳанд.

2. Муассисаҳои илмӣ-таҳқиқотӣ метавонанд дар самти омӯзиш ва пажӯҳиши фарҳанги миллӣ ва фарҳанги ҷаҳонӣ бо муассисаҳои илмӣ хориҷӣ ҳамкорӣ намуда, аз грантҳои байналмилалӣ бо иҷзати мақомоти ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг истифода баранд.

Моддаи 25. Муассисаҳои таъбу нашр

1. Муассисаҳои таъбу нашр интишори маҳсулоти чопӣ, аз ҷумла масъалаҳои ташкилӣ, молиявӣ, техникаӣ, технологӣ ва таъминоти дигари вобаста ба онро ба уҳда доранд.

2. Мақсади фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ қонеъ намудани талаботи маънавии шахс, ҷомеа ва давлат, мусоидат намудан ба рушди фарҳанги миллӣ бо роҳи афзоиши номгӯй, адади нашр ва ҳаҷми маҳсулоти чопӣ, инчунин баланд бардоштани фарҳанги аҳли ҷомеа тариқи дастрасӣ ба маҳсулоти чопӣ, муаррифии арзишҳои башардӯстона ва тарҷумаю чоп кардани асарҳои машҳури адабиёти миллӣ ва ҷаҳонӣ мебошад.

3. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ метавонанд бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопӣ таъсис диҳанд.

Моддаи 26. Муассисаҳои консертӣ

1. Муассисаҳои консертӣ маҷмуи ҷорабиниҳоро бо мақсади фароҳам овардани шароит барои намоиши оммавии асарҳои адабиёт ва санъат, тарғиби дастаҳои бадеӣ ва ҳунармандони алоҳида анҷом медиҳанд. Намудҳои муассисаҳои консертӣ инҳоянд:

1) филармония;

2) ансамбл;

3) оркестр;

4) хона ва қасрҳои фарҳанг;

5) дигар муассисаҳои фарҳангӣ, ки фаъолияти мазкурро амалӣ менамоянд.

2. Вазифаи асосии муассисаҳои консертӣ тарбияи завқу ҳиссиёти зебоипарастию тарғиби мусиқӣ, таъмини шароит барои эҷоди барномаю баромадҳо ва намоишҳои баландмазмун, ташкили консертҳои дастаҳои касбии бадеӣ ва ҳунармандони алоҳида, амалисозии -фаъолияти бадеӣ-равшаннамой ва рушди мусиқӣ мебошад.

3. Муассисаҳои консертӣ дар фаъолияти эҷодии худ мустақил буда, барномаҳои эҷодӣ пешниҳод менамоянд. Репертуари эҷодии муассисаҳои консертӣ аз ҷониби муассисон дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг тасдиқ карда мешавад.

4. Фаъолияти муассисаҳои консертӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 27. Осорхона

1. Осорхона ҳамчун муассисаи фарҳангӣ бо мақсади нигоҳдорӣ, омӯхтан, намоиши оммавии ашӯ ва коллексияҳои осорхонавӣ таъсис дода шуда, тарғиби мероси таърихӣ фарҳангии миллиро ба роҳ менамояд.

2. Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ашӯ ва коллексияи осорхонавӣ иборат буда, қисми таркибии мероси таърихӣ фарҳангии халқи Тоҷикистон ба ҳисоб меравад.

3. Дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон осорхонаҳои гуногунсоҳа ва гуногуншакл, аз ҷумла осорхона-мамнӯъгоҳҳо ва осорхонаҳои шахсӣ, таъсис додан мумкин аст.

Моддаи 28. Сирк

1. Сирк ҳамчун муассисаи санъати намоиш ба тамошобинон қобилияти фавқулода ва рамзи часорату шуҷоати инсонро дар шакли намоиши оммавӣ пешниҳод менамояд.

2. Мақсади фаъолияти сирк рушд ва тарғиби санъати сирк, ташаккул додани соҳа, татбиқ намудани лоиҳаҳои навоварона ва қонеъ гардонидани талаботи шахрвандон ба санъати сирк ва фароғати онҳо мебошад.

3. Тартиби фаъолияти муассисаи сиркро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намуда, онро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг амалӣ менамояд.

Моддаи 29. Театр

1. Театр ҳамчун муассисаи фарҳангӣ фаъолиятро дар асоси эҷод намудан, ба тариқи мустақим пешниҳод кардани асарҳои драмавӣ, мусиқию драмавӣ, мусиқӣ, хореографӣ, пантомима, ҳаҷвӣ ва тарзи дигар ба роҳ менамояд.

2. Мақсади фаъолияти театр рушди санъати театрӣ, ташаккул ва қонеъ гардонидани талаботи аҳоли ба санъати сахнавӣ мебошад.

3. Театр, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ, дар интихоби самтҳои бадеӣ, репертуар, эҷод, оммафаҳм намудани асарҳои сахнавӣ, интихоби равияи эҷодӣ, барнома ва фаъолияти дигари барои рушди босамари эҷодӣ ва истеҳсоли зарурӣ, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, мустақил мебошад.

Моддаи 30. Телевизион ва радиошунавонӣ

1. Муассисаҳои телевизион ва радиошунавонӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз телевизион ва радиои ҷумҳуриявӣ, вилоятӣ, шаҳрӣ, ноҳиявӣ ва ноқили иборатанд, ки аз ҳисоби буҷет ва сарчашмаҳои, ки қонунгузорӣ манъ накардааст, маблағгузорӣ карда мешаванд.

2. Танзими давлатӣ ва назорат дар соҳаи телевизион ва радиошунавонӣ, вазъи ҳуқуқи муассисаҳои телевизион ва радиошунавонӣ, инчунин тартиби фаъолияти онҳо мутобики қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешаванд.

Моддаи 31. Бойгонӣ

1. Муассисаҳои бойгонӣ ташкил, бақайдгирӣ, истифода ва ҳифзи ҳуҷҷатҳои Ҳазинаи бойгонии миллиро амалӣ менамоянд. Фаъолияти Ҳазинаи бойгонии милли ва муассисаҳои бойгонӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Ҳазинаи бойгонии милли қисми таркибии осори таърихӣ ва фарҳангии ватанию ҷаҳонӣ, инчунин захираи иттилоотии ҷомеа буда, таркиби он аз маҷмуи ҳуҷҷатҳои иборат мебошад, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳудуди он нигоҳ дошта шудаанд ва таърихи ҳаёти маънавию моддии ҷомеаро инъикос намуда, арзиши илмӣ ва таърихӣ фарҳангӣ доранд.

3. Фаъолияти муассисаҳои бойгоние, ки ба низоми нигоҳ доштани ҳуҷҷатҳои Хазинаи бойгонии миллии осеб мерасонанд ё талаботи бақайдгирии давлатии ҳуҷҷатҳоро вайрон мекунанд, мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон боздошта мешавад.

Моддаи 32. Китобхона

1. Китобхона бо мақсади иҷрои (таъмини) вазифаҳои иттилоотӣ, фарҳангӣ ва маърифатӣ фондҳои муташаккили адабиёт, китоб, ҳуҷҷатҳо, маводҳои дастнавис ва чопӣ, аз ҷумла дар ҳомилҳои электронӣ, маводи графикӣ ва аудиовизуалӣ ташкил намуда, онҳоро барои истифодаи муваққатӣ ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ пешниҳод менамояд.

2. Фондҳои китобхона, ки дар асоси низоми нусхаи ҳатмии ҳуҷҷатҳо тартиб дода мешаванд ва инчунин дорои ҳуҷҷатҳои махсуси арзишманд ва нодир мебошанд, мероси миллии ҳисобида шуда, метавонанд мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон объектҳои таърихию фарҳангӣ эълон карда шаванд.

3. Китобхонаҳо дар фаъолияти молиявӣ мустақил буда, маблағҳоеро, ки аз ҳисоби бучети давлатӣ ҷудо карда мешаванд, мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мустақилона аз худ менамоянд.

Моддаи 33. Кино

1. Кино соҳаи махсуси фарҳанг ва санъат буда, шартҳои ҳатмии мавҷудияти он инкишофи заминаи эҷодӣ, истеҳсолӣ, таълимӣ, техникӣ, илмӣ ва иттилоотӣ мебошад.

2. Соҳаи асосии фаъолияти муассисаи кино аз истеҳсоли филмҳо, нусхабардорӣ, паҳнкунӣ, намоиши оммавӣ, нигоҳдории филмҳо, -рекламаи кино, нашриёти соҳаи кино ва тарғиби санъати кино иборат мебошад.

Моддаи 34. Мақоми шуроҳои бадеии соҳавӣ ва иттифоқҳои эҷодӣ

Бо мақсади мукамалгардонии сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг ва мақсаднок ба роҳ мондани фаъолиятҳои эҷодӣ шуроҳои бадеии соҳавӣ ва иттифоқҳои эҷодӣ ташкил карда ва таъсис дода мешавад.

Моддаи 35. Шуроҳои бадеии соҳавӣ

1. Бо мақсади мукамалгардонии сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг аз ҷониби мақомоти ваколатдор шуроҳои машваратӣю маслиҳатӣ вобаста ба самтҳои фаъолияти театри, мусиқӣ, осорхонашиносӣ, санъати тасвирӣ, ноширӣ ташкил карда мешаванд. Ба ҳайати чунин шуроҳо ходимони намоёни соҳа, олимони, мутахассисон, намоёндагони ташкилотҳои эҷодӣ ва таълимӣ дар соҳаи фарҳанг ворид карда мешаванд.

2. Вазифаи асосии чунин шуроҳо омодагии пешниҳодҳо барои ҳамроҳсозии фаъолияти мақомоти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг, баррасии асарҳои эҷодии пешниҳодгардида барои намоиш, дарёфти ҷоиза, мукофот ва дигар шаклҳои ҳавасмандгардонӣ мебошад.

3. Шуроҳои соҳавии машваратӣю маслиҳатӣ фаъолияти худро дар асоси низомномаи намунавӣ дар бораи шурои бадеӣ-экспертӣ оид ба ҳунарҳои бадеии халқӣ, ки аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад, амалӣ мегардонанд.

Моддаи 36. Иттифоқҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи фарҳанг

Қормандони касбии эҷодии як ё якчанд равияҳои фарҳангӣ бо мақсади амалисозии фаъолияти эҷодӣ дар соҳаи фарҳанг метавонанд ба иттифоқҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон аъзо шаванд.

Моддаи 37. Иттифоқҳо, иттиҳодияҳо ва дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони) эҷодӣ

1. Иттифоқҳо, иттиҳодияҳо ва дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони) эҷодӣ дар соҳаи фарҳанг мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шуда, фаъолият менамоянд.

2. Дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони) эҷодӣ бо ташаббуси мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, муассисаҳои соҳаи фарҳанг, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, соҳибкорон ва шахрвандон таъсис дода шуда, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амал менамоянд.

3. Мақсади асосии иттифоқҳо, иттиҳодияҳо ва дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони) эҷодӣ аз инҳо иборатанд:

- 1) ташаккули истеъдодҳо ва коллективҳои эҷодӣ;
 - 2) баланд бардоштани сатҳи маърифатнокӣ, тарбияи ватандӯстӣ ва эстетикӣ аҳоли;
 - 3) муттаҳид намудани неру ва иқтидорҳои зеҳнии эҷодкорон;
 - 4) омӯзиши таҷрибаи дастаҳои ҳунарии касбии ватанӣ ва хориҷӣ.
4. Вазифаҳои асосии иттифоқҳо, иттиҳодияҳо ва дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони)

эҷодӣ аз инҳо иборатанд:

- 1) ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ ва миллий;
- 2) талқини ғояҳои фарҳангии миллий ва волоияти арзишҳои миллий;
- 3) эҳё ва рушди ҳамаҷонибаи ҳунарҳои бадеии халқӣ;
- 4) тарбия намудан дар рӯҳияи ватандӯстӣ, ҳештаншиносӣ, ифтихори миллий ва завқи зебоипарастӣ;
- 5) ташкили маҳфили чорабиниҳои гуногуни фарҳангии ҳунарий;
- 6) мусоидат ба рушди фарҳангии ҳуқуқӣ, дастгирӣ ва тарғиби ташаббусҳои, ки ба рушди дӯстиву ҳамкориҳои ҳамаи миллату халқиятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон равона шудаанд;
- 7) мусоидат ба эҳёи анъанаҳои фарҳангии миллий, ҳифзи арзишҳои миллий дар шароити ҷаҳонишавӣ.

5. Аз ҷониби иттифоқҳо, иттиҳодияҳо ва дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони) эҷодӣ таълиқ ва ташвиқоте, ки бадбинӣ ва хусумати иҷтимоӣ, наҷодӣ, миллий, динӣ ва забониро бармеангезанд, манъ аст.

Моддаи 38. Ҳамкориҳои муассисаҳои фарҳангии давлатӣ бо ташкилотҳои тичоратӣ ва соҳибкорони инфиродӣ

1. Бо мақсади истифодаи самараноки молумулки дар ихтиёри муассисаҳои давлатии фарҳангӣ қарордошта, таъмини дастрасии озоди сарватҳои фарҳангӣ ва беҳтар кардани сифати онҳо муассисаҳои фарҳангии давлатӣ метавонанд бо ташкилотҳои тичоратӣ ва соҳибкорони инфиродӣ дар доираи шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ ҳамкориҳоро ба роҳ монанд.

2. Самтҳои ҳамкориҳои муассисаҳои фарҳангии давлатӣ бо ташкилотҳои тичоратӣ ва соҳибкорони инфиродӣ метавонанд аз инҳо иборат бошанд:

- 1) таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои фарҳангӣ, аз ҷумла дар самти филмсозӣ, гузаронидани чорабиниҳои фарҳангӣ, ба роҳ мондани пажӯҳишҳо ва ғайра;
- 2) лоиҳакашӣ ва татбиқи корҳо вобаста ба ҳифз, баҳисобгирӣ, консерватсия, азнавбарқароркунӣ ва истифодаи мақсадноки сарватҳои таърихӣ фарҳангӣ;
- 3) бастанӣ шартномаҳо оид ба ҷалби маблағгузорӣ мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таҳия ва татбиқи лоиҳаҳо дар соҳаи фарҳанг;
- 4) роҳандозии шаклҳои дигари ҳамкорӣ, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст.

БОБИ 5.

ТАНЗИМИ ДАВЛАТӢ ДАР СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 39. Танзими давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

1. Танзими давлатӣ дар соҳаи фарҳанг бо мақсади ҳифзи ҳуқуқи конститутсионии шахрвандон ба фарҳанг ва назорати таъмини сифати он амалӣ карда мешавад.

2. Танзими давлатӣ дар соҳаи фарҳанг ба пешбурди фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг нигаронида шуда, сифати амалишавии онро назорат ва идора менамояд.

Моддаи 40. Назорати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

1. Бо мақсади таъмин намудани сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг фаъолияти шахсонӣ воқеӣ ва ҳуқуқӣ оид ба риояи иҷроии талаботи стандартҳои давлатӣ, нақша ва барномаҳои соҳавӣ назорати давлатӣ ба роҳ монда мешавад. Назорати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг тавассути мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва дигар мақомоти давлатӣ дар доираи муқаррароти қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

2. Назорати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг бо тартиби зерин амалӣ карда мешавад:

- 1) иҷозатдиҳӣ барои пешбурди шаклҳои муайяни фаъолият дар соҳаи фарҳанг;

- 2) мониторинг ва баҳогузори мачмӯй ба фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг;
- 3) ҳамоҳангсозии татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;
- 4) пешниҳоди натиҷаҳои мониторинг ва баҳодихӣ оид ба -субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ ба мақомоти дахлдори давлатӣ барои андешидани тадбирҳои зарурӣ;
- 5) баҳодихӣ ба риояи муқаррароти нигоҳдорӣ ва истифодаи ҳудудҳои ҳифзи арзишҳои таърихӣ фарҳангӣ;
- 6) маҳдудсозии ҳуқуқи соҳибмулкони (истифодабарандагони) арзишҳои таърихӣ фарҳангӣ, истифодабарандагони заминҳое, ки дар ҳудуди онҳо объектҳои ғайриманкули фарҳангӣ қарор доранд. Инчунин пешниҳоди тавсияҳо ба онҳо барои бартарафсозии камбудии ошкоршуда;
- 7) насби тахтачаҳои дорой маълумоти ҳифзшаванда будани объекти мазкур;
- 8) аттестатсия ва аккредитатсияи давлатӣ;
- 9) назорати ҷорӣ, фосилавӣ ва нақшавӣ.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг барои самаранок ба роҳ мондани назорати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг метавонад комиссияҳои назорати ҷамъиятиро ташкил намояд ва тартиби ташкилу ваколатҳои онҳоро тибқи низомнома муқаррар намояд.

Моддаи 41. Тайёр намудан, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси кормандони соҳаи фарҳанг

Тайёр намудан, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси кормандони соҳаи фарҳанг дар муассисаҳои таълимӣ, ки мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият менамоянд, гузаронида мешавад:

- 1) кормандони соҳаи фарҳанг дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ тайёр карда мешаванд;
- 2) кормандони соҳаи фарҳанг, сарфи назар аз мансубияти идоравӣ, ба тарбияи бадеӣ, завқи зебоипарастӣ ва омӯзиш фаро гирифта шуда, дар вақти муайяншуда аз тақмили ихтисос мегузаранд;
- 3) муассисаҳо, иттифокҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи фарҳанг метавонанд дар таҳия намудани барномаҳои таълиму тарбияи мутахассисони баландихтисос иштирок намоянд;
- 4) муассисаҳои давлатии соҳаи фарҳанг барои бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси кормандони худ шароити мусоид фароҳам меоранд;
- 5) аз тақмили ихтисос гузаштани кормандони муассисаҳои ғайридавлатии соҳаи фарҳанг дар асоси шартнома ташкил карда мешавад;
- 6) мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг, муассисаҳои соҳаи фарҳанг, иттифокҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ барои дар хориҷи кишвар тайёр намудан, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси кормандони соҳаи фарҳанг мусоидат мекунанд.

Моддаи 42. Аттестатсияи кормандони соҳаи фарҳанг

Бо мақсади муайян намудани дараҷаи таҳассус ва тақмил додани маҳорати касбӣ кормандони соҳаи фарҳанг бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз аттестатсия мегузаранд.

Моддаи 43. Аккредитатсияи давлатии муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг

Аккредитатсияи давлатии муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида мешавад.

Моддаи 44. Бақайдгирӣ ва мураттабсозии феҳристҳои ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг пешбурди Феҳристи ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳангро амалӣ менамояд. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие, ки ба омӯзиши Феҳристи ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг машғуланд, уҳдадоранд ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг дар сурати ошкор гардидани объектҳо ва ашёи нав маълумот пешниҳод намоянд.

Моддаи 45. Феҳристи ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

1. Бо мақсади таъсиси маҳзани ягонаи давлатии маълумот феҳристи ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ таҳия гардида, бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

2. Ба Феҳристи ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг дохил мешаванд:

- 1) Феҳристи ягонаи давлатии бостоншиносӣ;
- 2) Феҳристи ягонаи давлатии бойгонӣ;
- 3) Феҳристи ягонаи давлатии сарватҳои таърихию фарҳангӣ;
- 4) Феҳристи ягонаи давлатии мероси ғайримоддӣ фарҳангӣ;
- 5) Феҳристи ягонаи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;
- 6) Феҳристи ягонаи давлатии санъати мусиқӣ ва концертӣ;
- 7) Феҳристи ягонаи давлатии санъати сиркӣ;
- 8) Феҳристи ягонаи давлатии санъати тасвирӣ, меъморӣ, ороишдиҳӣ ва дизайн;
- 9) Феҳристи ягонаи давлатии соҳаи кино;
- 10) Феҳристи ягонаи давлатии фаъолият дар соҳаи театр;
- 11) Феҳристи ягонаи давлатии фаъолияти ноширӣ ва корхонаҳои полиграфӣ;
- 12) Феҳристи ягонаи давлатии фонди осорхонавӣ;
- 13) Феҳристи ягонаи давлатии хунароҳои бадеии халқӣ;
- 14) Феҳристи дигари пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон.

БОБИ 6.

ҲИФЗИ ИҶТИМОӢ ВА ҲАВАСМАНДГАРДОНӢ

КОРМАНДИ СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 46. Ҳифзи иҷтимоии корманди соҳаи фарҳанг

1. Шаҳрвандоне, ки дар соҳаи фарҳанг маълумоти махсус доранд, аз рӯи ихтисос ҳуқуқи баробар ба қор қабул шуданро доранд.

2. Музди меҳнати корманди соҳаи фарҳанги ташкилотҳои давлатӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ, ки фармоиши давлатиро оид ба анҷом додани фаъолияти эҷодӣ ва таълимӣ аз ҳисоби бучети давлатӣ иҷро менамоянд, бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохт мешавад.

3. Таъмини нафақа ва таъминоти иҷтимоии корманди соҳаи фарҳанг бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 47. Ҳавасмандгардонии кормандони соҳаи фарҳанг

1. Бо мақсади ҳавасмандгардонӣ корманди соҳаи фарҳанг, ки ба рушди фарҳангу санъат саҳм гузоштааст, метавонад:

1) барои гирифтани ҷоизаҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг ва санъат пешниҳод карда шавад;

2) барои гирифтани мукофотҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба мукофотҳои давлатӣ пешниҳод карда шавад;

3) барои гирифтани мукофотҳо ҳамасола барои таҳқиқоту натиҷаҳои беҳтарини эҷодӣ дар соҳаи фарҳанг пешниҳод карда шавад.

2. Барои фаъолияти эҷодӣ, ки кормандони соҳаи фарҳанг берун аз уҳдадорихои хизматӣ амалӣ менамоянд, онҳо мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон бо музди муаллифӣ ҳавасманд гардонда мешаванд. Андозаи музди хизмати муаллифӣ, тартиб ва меъёри пардохти он дар шартнома бо муаллиф муайян карда мешавад.

3. Аъзои иттифокҳои эҷодӣ ва ассотсиатсияҳо, инчунин кормандони дигари эҷодӣ, ки узви иттифокҳои эҷодӣ нестанд ва манбаи ягонаи даромадашон музди хизмати муаллифӣ ба шумор меравад, дар сурати супоридани суғуртапулӣ ба фонди нафақа, мувофиқи собиқаи қор ҳуқуқи гирифтани нафақаро доранд.

БОБИ 7.

ТАШКИЛ ВА ГУЗАРОНИДАНИ ҶОРАБИНИИ ОММАВИИ ФАРҲАНГӢ

Моддаи 48. Ҷорабинии оммавии фарҳангӣ

1. Чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ бо мақсади ташаккули афкори ҷамъиятӣ, тарғиби масъалаҳои мухталифи ҳаёти сиёсӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии мамлакат, ҷалб намудани таваҷҷуҳи шаҳрвандон ба рушди соҳаи фарҳанг, инчунин барои ғимоя ё рушди ҳуқуқҳои фарҳангӣ баргузор карда мешавад.

2. Шаҳрвандон ҳуқуқ доранд дар чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ иштирок намоянд. Маҷбур намудани шаҳрвандон барои иштирок дар чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ манъ аст.

3. Давлат ҳуқуқи шаҳрвандонро ба баргузор намудан ва иштирок дар чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ бо роҳҳои зерин кафолат медиҳад:

1) пешниҳод намудани биноҳои иншооти соҳаи фарҳанг, варзишгоҳҳо, майдонҳо ва ҷойҳои дигаре, ки барои баргузор намудани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ мувофиқ мебошанд;

2) паҳн намудани иттилоот дар бораи баргузориҳои чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ;

3) мусоидат намудан дар баргузор намудани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ;

4) мақомоти давлатӣ, шахсони мансабдори корхонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳо, новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ, иттифоқҳои эҷодӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва шаҳрвандон дар баргузориҳои чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ, ки бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегиранд, набояд монеъ шаванд.

4. Маҳдудкунии иштироки шаҳрвандон дар чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, манъ аст.

Моддаи 49. Тартиби ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ

1. Чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ оид ба таҷлили ҷашну тантанаҳо, санаҳои таърихӣ, рӯзҳои фарҳангӣ, фестивалҳо, намоишҳо, озмунҳо ва ҷовидон гардондани хотираи арбобони шинохтаи давлатӣ ва ҷамъиятӣ дар сатҳи маҳал, минтақа, ҷумҳурӣ ва байналмилалӣ гузаронда мешаванд.

2. Ҷойҳои, ки дар онҳо ташкил ва гузарондани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ ва намоиш ба нақша гирифта шудаанд, бояд ба талаботи санитарии эпидемиологӣ ва бехатарӣ аз сӯхтор ҷавобгӯӣ буда, ҷораҳои зерин андешида шаванд:

1) нақшаи таъмин намудани бехатарии раванди чорабиниҳои мазкур дар мувофиқа бо мақомоти корҳои дохилӣ ва мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг тасдиқ карда шавад;

2) бо мақсади ташкил намудан ва гузарондани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ аз ҷониби мақомоти дахлдори давлатӣ қарор қабул карда шуда, кумитаҳои тадорукот таъсис дода мешаванд ва онҳо фаъолияти ташкилотҳои барои омодаسازی ва гузарондани ҷунин чорабиниҳо ҷалбгардидаро ҳамроҳанг созанд;

3) дар сурати риоя нагардидани талаботи қисми 2 моддаи мазкур бо пешниҳоди мақомоти дахлдори давлатӣ гузарондани чорабиниҳои мазкур то бартараф гардидани камбудҳои ошкоргардида манъ ё боздошт карда шавад.

Моддаи 50. Уҳдадорҳои ташкилкунандагони чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ

1. Ташкилкунандагони чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ уҳдадоранд, ки барои таъмини амнияти иштирокчиён, беосеб нигоҳдориҳои ҷойҳои гузарондани чорабиниҳо ва риояи тартиботи ҷамъиятӣ тадбирҳои зарурӣ андешанд.

2. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатиро дар хусуси шумораи эҳтимолии тамошобинон дар муддати на дертар аз 10 рӯзи тақвимӣ то гузаронидани чорабинӣ ва як рӯз пеш аз баргузориҳои чорабинӣ дар бораи шумораи ҷиптаҳои фурӯхташуда, даъватномаҳо ва рухсатномаҳои додашуда, аз ҷумла барои воситаҳои нақлиёт, инчунин ҷойи таваққуфи техникаи махсуси мақомоти корҳои дохилӣ, соҳаи тандурустӣ ва воситаҳои нақлиёти маъҷубон ҳабар расонанд.

3. Дар ҷойҳои гузарондани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ қоидаҳои рафтори тамошобинонро дар шакли огоҳнома насб намоянд.

Моддаи 51. Сафарҳои ҳунарии гурӯҳҳои эҷодӣ ва ҳунармандони алоҳида

1. Сафарҳои ҳунарии гурӯҳҳои эҷодӣ ва ҳунармандони алоҳида дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ва хориҷи кишвар бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба танзим дароварда мешаванд.

2. Барномаи гурӯҳҳои эҷодӣ ва хунармандони алоҳида бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг мувофиқа карда мешавад.

БОБИ 8.

САРВАТҲОИ ФАРҲАНГИ МИЛЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Моддаи 52. Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки моликияти давлатӣ, ҷамъиятӣ, кооперативӣ, омехта, муштарак ва хусусӣ ҳисоб меёбанд, дар асоси Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъриии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта мешаванд.

2. Ба сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон мансубанд:

- 1) сарватҳои таърихӣ фарҳангӣ;
- 2) мероси таърихӣ фарҳангии миллии;
- 3) мероси фарҳанги ғайримоддӣ.

Моддаи 53. Сарватҳои таърихӣ фарҳангӣ

1. Ба сарватҳои таърихӣ фарҳангӣ объектҳои манқул ва ғайриманқули зерин дохил мешаванд:

1) бозёфтҳои бостоншиносӣ ва археологӣ;

2) ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ;

3) коллексияҳои нодир аз ашёҳои қадимӣ ва намунаҳои олами набототу ҳайвонот, маъданшиносӣ, анатомия ва ашёи барои соҳаи палеонтология муҳим;

4) сарватҳои, ки ба таърих рабт доранд, аз ҷумла ҳуҷҷатҳои таърихӣ, таърихи илму техника, таърихи ҷамъият, таърихи ҷангҳо ва фарҳанги миллии, инчунин вобаста ба рӯйдодҳои муҳими миллии;

5) асарҳои санъати дорои аҳамияти таърихӣ фарҳангӣ, аз қабилӣ мусаввараҳо, нусхаҳои нодир, осори наққошӣ, расмҳо, асарҳои ороишӣ, (дизайнерӣ), ки ба ҳаёти арбобони намоёни давлативу ҷамъиятӣ, илм, фарҳанг, адабиёт ва санъат, мутафаккирону олимони, шоиру нависандагон ва хунармандон, инчунин мучассамаҳо, номҳои аҳамияти таърихидошта, катибаҳо, оромгоҳҳои шахсиятҳои маъруф, боғҳои фарҳангӣ ва манзараҳои табиӣ дорои аҳамияти фарҳангӣ вобастаанд;

6) дастхатҳои нодир, китобҳои дастнавис ва қадима, дастхатҳои муаллифон, ҳуҷҷату нашрияҳои аҳамияти махсусдошта (таърихӣ, бадеӣ, илмӣ, адабӣ) алоҳида ё дар коллексияҳо;

7) бойгонӣ, фонди бойгонӣ ва коллексияҳо, аз ҷумла бойгонии наворҳо, суратҳо, сабти видеоӣ, кино, инчунин ҳуҷҷатҳои илмӣ техникаӣ;

8) маводи этнографӣ, антропологӣ, этнологӣ ва палеонтологӣ;

9) асбобҳои мусиқии қадима ва нодир;

10) ашёи қадима, ки арзиши махсуси таърихӣ фарҳангӣ дорад;

11) объектҳои вобаста ба рӯйдодҳои таърихӣ аз ҳаёти халқи Тоҷикистон, рушди ҷомеа ва давлат, таърихи илму техника, ашё ва коллексияҳои осорхонаҳо;

12) сарватҳои бадеӣ дар шакли тасвиру суратҳо ва расмҳои дастӣ кашидашуда дар замина ва маводҳои гуногун (ба ғайр аз нақшҳо ва маҳсулоти саноатӣ);

13) маркаҳои (тамғаҳои) почта, маркаҳои андоз ва ба онҳо монанд, ки алоҳида ва ё дар коллексияҳо зиёда аз 50 сол ва аз он пештар нашр шудаанд;

14) тангаҳо, ба истиснои тангаҳои асҳори миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, новобаста ба таркиби ғудохтаи он ё фулузоте, ки аз он тайёр шудаанд, инчунин тангаҳои давлатҳои дигар, ки на камтар аз сад сол пештар тайёр карда шудаанд, инчунин медалҳо, муҳр ва маводи дигари коллексионӣ;

15) асарҳои нусхаи аслии санъати ҳайкалтарошӣ аз ҳар гуна мавод;

16) нусхаҳои аслии қандакоришуда, расмҳои рӯйсангӣ;

17) қисмҳои таркибии ёдгориҳои таърихӣ фарҳангӣ;

18) дигар сарватҳои, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст.

2. Берун баровардан ва ворид намудани сарватҳои таърихӣ фарҳангӣ мутобики қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешаванд.

Моддаи 54. Мероси таърихию фарҳангии миллӣ

1. Ба мероси таърихию фарҳангии миллӣ мансубанд:

- 1) маҷмуи арзишҳои фарҳангии миллӣ;
- 2) мероси таърихию фарҳангии дорои аҳаммияти миллӣ;
- 3) мероси бадеию илмӣ дорои хусусияти таърихию фарҳангӣ;
- 4) мероси таърихию фарҳангии дорои аҳаммияти илмию маърифатӣ;
- 5) мероси таърихию фарҳангии миллии дорои хусусияти маънавию ахлоқӣ;
- 6) объектҳои алоҳида;
- 7) объектҳои маҷмаавӣ;
- 8) ёдгориҳои таърихӣ;
- 9) ёдгориҳои бостоншиносӣ;
- 10) ёдгориҳои шаҳрсозӣ ва меъморӣ;
- 11) манзараҳо;
- 12) дигар мероси таърихию фарҳангии миллӣ, ки қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст.

2. Мероси таърихию фарҳангии миллӣ объектҳо ё ашёҳои таърихию фарҳангии моддӣ ва маънавӣ, ки аҳаммияти таърихӣ, илмӣ ва фарҳангии умумибашарӣ, умумидавлатӣ ё маҳаллӣ доранд.

3. Мероси таърихию фарҳангии миллӣ мутобиқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ҳифз гардида, ёдгориҳои таърихию фарҳангии Тоҷикистон, ки таҳти хатари нобудшавӣ қарор доранд, ба Феҳристи давлатӣ, ки аз ҷониби Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст, ворид карда мешаванд.

Моддаи 55. Мероси фарҳанги ғайримоддӣ

Ба мероси фарҳанги ғайримоддӣ дохил мешаванд:

- 1) анъанаи шифоҳӣ (асарҳои фолклорӣ, забону лаҳҷаҳо, тарзҳои баён);
- 2) санъати иҷро (ромишгарӣ, сурудхонӣ, рақс, санъати театрӣ, шаклҳои гуногуни намоишӣ);
- 3) чашну маросимҳо (маросиму ойнҳои хонаводагӣ, маишӣ, мавсимӣ);
- 4) урфу одатҳо, донишу таҷрибаҳои иҷтимоӣ вобаста ба ҷамъият, табиат ва кайҳон;
- 5) касбу ҳунарҳо (донишу малака, маҳорат, санъати ороишӣ ва ҷанбаҳои эстетикӣ онҳо);
- 6) фарҳанги ахлоқӣ, меъёрҳои анъанавӣ хонаводагӣ;
- 7) фарҳанги либоспӯшӣ;
- 8) фарҳанги ҳӯрокҳои миллӣ (маҳорату таҷриба ва донишҳои марбут ба фарҳанги ҳӯрокпазӣ, одобу маросими дастархондорӣ);
- 9) мусобиқаҳои варзишии суннатӣ ва бозиҳои бачагонаи серҳаракат ва зехнӣ;
- 10) дигар мероси фарҳанги ғайримоддӣ, ки қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст.

Моддаи 56. Паҳн ва дастраси омма намудани сарватҳои фарҳангии миллии Чумҳурии Тоҷикистон

1. Паҳн ва дастраси омма намудани сарватҳои фарҳангии миллии Чумҳурии Тоҷикистонро муассисаҳои театрию консертӣ, телевизион ва радиошунавонӣ, кино, китобхонаҳо, бойгонихо, осорхонаҳо, намоишгоҳҳо, клубҳо, қасру хонаҳои фарҳанг, марказҳои фарҳангӣ фароғатӣ, тамошогоҳҳо, боғҳои фарҳангу истироҳат, ҷойҳои муқаддаси таърихию табиӣ, иттифоқҳои эҷодӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, кормандони соҳаи фарҳанг, муассисаҳои сайёҳӣ, муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг, рӯзномаю маҷаллаҳо, нашриётҳо амалӣ мегардонанд.

2. Корхона, муассиса ва ташкилотҳое, ки дорои ваколати паҳн ва дастраси омма намудани сарватҳои фарҳангии миллӣ мебошанд, ҳуқуқи таҳия ва қабули барномаҳои эҷодӣ, репертуар, интихоби жанр, намуд, услуб ва равияҳои мухталифи эҷодӣ, инчунин интихоби роҳу тарзҳои паҳн ва оммавиғардонии мероси фарҳангӣ ва комёбиҳои фарҳангу санъатро доранд.

3. Паҳн ва дастраси омма намудани сарватҳои фарҳангии миллӣ, илмӣ ва адабии классикони тоҷик, намудҳои пураарзиши мероси фарҳангии классикӣ ва дастовардҳои фарҳангии муосири ҷаҳонӣ тавассути маблағгузорӣ ва фондҳои мақсаднок дастгирӣ карда мешаванд.

4. Паҳн ва дастраси омма намудани асарҳое, ки ба зӯран сарнагун кардани сохти конститутсионӣ, ҷанг, зӯроварӣ, бераҳмӣ, поймолкунии ҳуқуқҳои наҷодиву миллӣ, динӣ, адовати мазҳабӣ даъват мекунанд, таҳқири шахсиятро раво медонанд, шаъну эътибори миллиро паст мезананд, инчунин фаҳшу бадахлокиро тарғиб менамоянд, манъ аст.

Моддаи 57. Муносибатҳои молумулкии вобаста ба сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро, ки ба феҳристҳои ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг ворид шудаанд, бе мувофиқа иваз, нобуд, тағйири ҷой, тармим ва нусхабардорӣ намудан манъ аст. Инчунин молу мулки дорои арзиши махсуси таърихӣ, бадеӣ ва зебоипарастиро аз ҳам ҷудо ва пароканда кардан манъ аст.

2. Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро, ки ба феҳристҳои ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг дохил шудаанд, берун аз таъиноти таърихӣ бадеӣ ва динӣ истифода бурдан манъ аст.

3. Молу мулки мансуби иттиҳодияҳои динӣ, ки ҳамчун сарватҳои фарҳанги миллий ё мероси фарҳанги миллий шинохта шудаанд, тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба таъиноташон истифода бурда мешаванд.

4. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг дар истифода намудани ёдгориҳои меъморӣ ҳуқуқи афзалиятнок доранд ва ба нигоҳдорию ҳифзи сарватҳои таърихӣ фарҳангӣ масъуланд.

БОБИ 9.

ФАЪОЛИЯТИ МОЛИЯВИЮ ХОЧАГИДОРӢ ДАР НИЗОМИ ФАРҲАНГ

Моддаи 58. Фаъолияти молиявию хочагидорӣ

1. Манбаи маблағгузориҳои тамоми фаъолияти эҷодӣ, ҳунари, таълимию истеҳсоли, илмӣ ва хочагидорӣ, инчунин инкишофи иҷтимоию иқтисодиро дар соҳаи фарҳанг маблағҳои бучетӣ ва ғайрибучетӣ, аз ҷумла маблағи худи муассис (муассисон) ва дигар сарчашмаҳое, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, ташкил медиҳанд.

2. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг метавонанд дар доираи талаботи муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағҳои иловагӣ, аз ҷумла молиявию бо роҳи хизматрасонии иловагии пардохт-шаванда ва амалигардонии фаъолияти дигар, ки оинномаи муассиса пешбинӣ намудааст, инчунин аз ҳисоби эҳсонкорӣ ва пардохтҳои мақсадноки шахсонӣ воқеӣ ва ҳуқуқии ватанию хориҷӣ ҷалб намоянд.

Моддаи 59. Манбаъҳои иловагии маблағгузориҳои муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Ба манбаъҳои иловагии маблағгузориҳои муассисаҳои соҳаи фарҳанг дохил мешаванд:

1) даромад аз фурӯши молу маҳсулот ва маснуоти ҳунармандӣ;

2) даромад аз иҷрои қор ва хизматрасонӣҳое, ки хусусияти фарҳангӣ доранд;

3) тайёркунӣ, такмили ихтисос ва бозомӯзии пулакии мутахассисон дар муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг дар асоси шартнома;

4) фаъолияти истеҳсолию тичоратӣ дар раванди офаридани фарҳанг ва дигар намудҳои фаъолият, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст;

5) пардохтҳои ихтиёрии эҳсонкорӣ ва дигар маблағҳое, ки аз ҳисоби ташкилотҳои давлатӣ, ғайридавлатӣ ва шахсонӣ воқеӣ ворид мешаванд;

6) грантҳо;

7) қарзҳои ташкилотҳои бонкӣ;

8) дигар манбаъҳо, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст.

2. Фаъолияти хочагидорӣ муассисаҳои соҳаи фарҳанг дар доираи мақсад ва вазифаҳое, ки дар оинномаи онҳо пешбинӣ шудаанд, аз ҷумла фармоишҳои давлатӣ муайян карда мешавад. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг уҳдадоранд, ки фармоиши давлатӣ ва фармоишҳоро оид ба фурӯши маҳсулот (қор ва хизматрасонӣ) дар ҳаҷми на бештар аз фармоишҳои дахлдор иҷро

намоянд. Муассисаҳои таълимии давлатӣ ҳуқуқ доранд барои қонеъ гардондани талаботи худ маҳсулот, кор ва хизматрасониро бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ намоянд.

Моддаи 60. Ҳуқуқҳои молумулкии муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Молу мулки муассисаҳои соҳаи фарҳангро воситаҳои асосӣ ва гардон, инчунин молу мулки дигаре, ки муассис (муассисон) бо ҳуқуқи идоракунии оперативӣ вобаста намудаанд, ташкил медиҳанд. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг молу мулки мазкурро бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдорӣ менамоянд.

2. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг молу мулки бо ҳуқуқи идоракунии оперативӣ вобасташударо тибқи таъиноти вазифавии онҳо истифода мебаранд ва ҳуқуқ надоранд, ки онҳоро ҳамчун воситаи кафолати иҷрои уҳдадорихои худ ё уҳдадорихои шахсони сеюм, аз ҷумла ба сифати гарав, истифода баранд ва ҳамчунин ҳуқуқ надоранд, ки молу мулки аз ҳисоби маблағи бучети давлатӣ ба даст овардашударо бегона кунанд, ҳамчун қарз диҳанд ё ба таври дигар ихтиёрдорӣ намоянд.

Моддаи 61. Фаъолияти пулакии муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг ҳуқуқ доранд, ки дар асоси -фаъолияти эҷодӣ ва ҳунарии мувофиқ ба самти фаъолиятшон хизматрасонию пулакиро ба роҳ монанд.

2. Хизматрасонию эҷодию ҳунарии пулакӣ қисме аз фаъолияти муассисаи фарҳангӣ мебошад, ки бо фармоиш ва аз ҳисоби фармоишгар дар асоси шартномаи хизматрасонию пулакӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ монда мешавад.

3. Пардохтҳои марбут ба фаъолияти пулакии муассисаҳои соҳаи фарҳанг тариқи ғайринақдӣ амалӣ карда мешаванд (**Қонуни ҚТ аз 02.01.2025 № 2129**).

Моддаи 62. Таъминоти моддию техникии муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Ба муассисаҳои хизматрасонию кӯдакон ва наврасон барои таъминоти моддию техникӣ дар соҳаи фарҳанг афзалият дода мешавад.

2. Истифодаи заминаи моддию техникӣ ва молу мулки муассисаҳои соҳаи фарҳанг берун аз таъиноти онҳо манъ аст.

3. Хусусияти ташкили таъминоти моддию техникии муассисаҳои соҳаи фарҳанг ва шахсони ҳуқуқии ба хизматрасонию фарҳангии алоҳида машғулбуда бояд талаботи соҳавиро дар бар гирад, ки ба инобат нагирифтани он метавонад асос барои қатъ кардани иҷозати пешбурди фаъолиятшон гардад.

4. Маҳдуд намудани таъминоти моддию техникии муассисаҳои соҳаи фарҳанги ба хизматрасонию фарҳангӣ машғулбуда бо асосҳои ба талаботи стандартҳои амалкунанда мувофиқ сохтанашон манъ аст.

5. Хулосаҳо оид ба сатҳи таъминоти моддию техникии муассисаҳои соҳаи фарҳанги ба хизматрасонию фарҳангӣ машғулбуда аз ҷониби мақомоти назоратӣ дода мешаванд ва онҳо асос барои қатъ намудан ё додани иҷозати пешбурди фаъолиятшон мегарданд.

6. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг мутобиқи барномаҳои давлатӣ ва дигар санадҳои меърию ҳуқуқӣ барои хифз ва рушди соҳаи фарҳанг, сохтмон ва тармию объектҳои арзишноки соҳаи фарҳанг, дастгирию давлатии фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг ва таҳкими заминаи моддию техникии онҳо мутобиқ ба шартҳои таъмини эҳтиёҷоти давлатӣ чораҳо меандешад.

7. Мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ уҳдадоранд ба муассисаҳои соҳаи фарҳанги тобеи худ дар ҳалли масъалаҳои таъмин ва таҳкими заминаи моддию техникии онҳо ёрию амалӣ расонанд.

БОБИ 10.

ҲАМКОРИИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ ДАР СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 63. Ҳамкорию байналмилалӣ дар соҳаи фарҳанг

1. Ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи фарҳанг мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, амалӣ мегардад.

2. Самтҳои афзалиятноки ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи фарҳанг инҳоянд:

1) машғул шудан ба фаъолияти иқтисодии хориҷӣ;

2) тармими ёдгориҳои нодири таърихиву фарҳангӣ;

3) тайёр кардан, бозомӯзӣ ва аз такмили ихтисос гузаштани кормандони соҳаи фарҳанг;

4) офаридан ва дар амал татбиқ намудани воситаҳои техникӣ, технологияи нав ва таҷҳизот барои пешбурди фаъолият дар соҳаи фарҳанг;

5) мубодилаи маводҳои таълимӣ, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва усули кор.

3. Мақомоти дахлдори давлатӣ, дигар муассисаҳои ташкилотҳои дар соҳаи фарҳанг ҳуқуқдоранд дар мувофиқа бо муассис (муассисон) ва мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг бо муассисаҳои ташкилотҳои хориҷӣ ва байналмилалӣ робита барқарор намоянд.

Моддаи 64. Ҳамкориҳои фарҳангӣ бо ҳамватанон ва тоҷикони бурунмарзӣ

1. Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҳамватанон, тоҷикони бурунмарзӣ ва намоёндагӣҳои онҳо ҳамкорӣ намуда, чорабиниҳои муштараки фарҳангӣ мегузаронад, барои бунёди марказҳо, муассисаҳои таълимиву фарҳангӣ, хазинаҳои махсус ва рушди фарҳанги миллӣ дар хориҷи кишвар мусоидат мекунад.

2. Давлат барои бозгаштани ходимони ба хориҷи кишвар рафтаи соҳаи фарҳанг ва ҳунари шароит фароҳам меорад.

3. Ҷумҳурии Тоҷикистон барои рушди фаъолияти фарҳангии ҳамватанон ва тоҷикони бурунмарзӣ, ҳифзи ҳуқуқҳои онҳо тадбирҳои меандешад.

Моддаи 65. Сарватҳои таърихиву фарҳангии бурунмарзӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Ҷумҳурии Тоҷикистон барои баргардондани сарватҳои таърихиву фарҳангӣ, ки ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурда шудаанд, чораҳои меандешад.

2. Давлат барои ҳифзи сарватҳои таърихиву фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нигоҳдориҳои оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар хориҷи кишвар мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад.

Моддаи 66. Марказҳои фарҳангӣ дар хориҷи кишвар

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷи кишвар марказҳои фарҳангӣ таъсис дода, фаъолияти онҳоро дар ҳамкорӣ бо дигар давлатҳо ба роҳ мемонад ва ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои истифода бурдани моликиятҳои дар соҳаи фарҳанг мусоидат менамояд.

Моддаи 67. Ташкилотҳои байналмилалӣи соҳаи фарҳанг

1. Таъсиси шахсони ҳуқуқии хориҷӣ дар соҳаи фарҳанг ва филиалу намоёндагӣҳои онҳо дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ метавонанд ба ташкилотҳои байналмилалӣи соҳаи фарҳанг, иттифокҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дохил шаванд.

3. Муассисаҳои соҳаи фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд дар ҳайати худ аъзои (шахрвандони) хориҷиро ҷалб намоянд.

БОБИ 11.

МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 68. Ҷавобгарӣ барои риояи нақардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риояи нақардани талаботи Қонуни мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 69. Дар бораи аз эътибор соқит донишҷӯи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг»

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» аз 13 декабри соли 1997, №519 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон с. 1997, №23-24, мод. 352; с. 2001, №4, мод. 143; с. 2003, №12, мод. 691; с. 2008, №10, мод. 819; с. 2009, №7-8, мод. 499; с. 2011, №6, мод. 445) аз эътибор соқит доништа шаванд.

Моддаи 70. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Эмомалӣ РАҲМОН

**ш. Душанбе,
3 январи соли 2024,
№ 2033**